DTU Bibliotek

Denne fil er downloadet fra

Danmarks Tekniske Kulturarv

www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunst, Udstilling i Kjøbenhavn 1888.

Udstillingens Mænd.

INDUSTRI FORENINGEN

3067

gl
061.4(48) København 1888
Udstillingens Mond.

[ca. 1888].

71-49-22

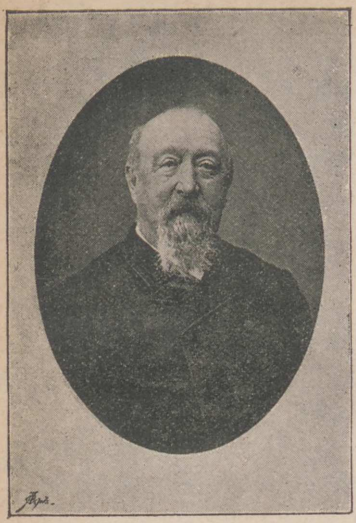

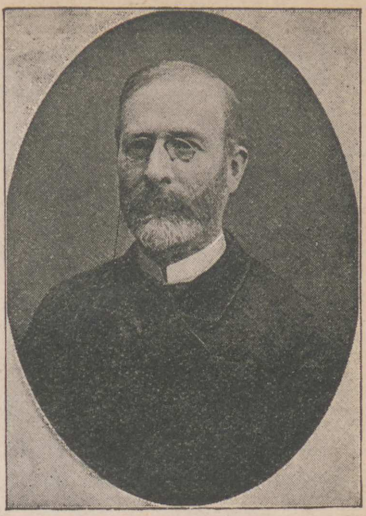

Udstillingens Mænd.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

Udstillingens Mænd.

I.

Philip Schou.

Den, der møder Philip Schou, vil, selv uden at han kjender ham, sikkert lægge Mærke til ham. Den høje Skikkelse, det intelligente, energiske Ansigt, indrammet af det omhyggeligt plejede graasprængte Haar og Fuldskjæg, det hele soignerede Udvortes, drager Opmærksomheden paa sig. Men skal den, der ikke kjender ham, efter det ydre gætte sig til hans sociale Stilling og Livsvirksomhed, vil han komme i Forlegenhed, han vil vakle mellem at gætte paa en højtstillet Embedsmand, en rig Grosserer, en Diplomat eller en velhavende Videnskabsmand.

Og denne Tvivlraadighed er let forklarlig; thi uden at Philip Schou har ført det, man almindelig forstaar ved „et bevæget Liv", har han dog indtaget højst forskjelligartede Livsstillinger, i hvilke han ikke blot har høstet mangeartede Erfaringer, men som alle har efterladt Præg i hans Personlighed.

Philip Julius Schou er født i Slagelse d. 10de Juli 1838; han er Søn af Agent og Kjøbmand H. H. Schou, der i sin Tid var Stænderdeputeret og senere Landstingsmand. Han kom paa Sorø Akademi, blev Student derfra 1857 og Aaret efter Cand. phil., men saa begyndte han at studere paa polyteknisk Læreanstalt, hvorfra han i 1862 tog Afgangsexamen som Kandidat i Ingeniørfaget.

Det lod imidlertid ikke til, at han skulde faa praktisk Anvendelse for sine akademiske Studier og sin tekniske Viden, thi — rimeligvis efter Faderens Ønske — besluttede han sig til at slaa ind paa Faderens Handelsvirksomhed. Han gik først ind i Fa-

[ca. 1888]

derens Forretning og drev dernæst fra 1863 til 1867 en selvstændig Kornforretning. Han opgav denne Stilling for at følge sin tidligere Tilbøjelighed og virkede i nogen Tid som Ingeniør ved Anlægget af de jydske Jærnbaner, men han skiftede snart igjen Livsstilling. I 1868 gik han i Kompagni med Oberst Beck, som da paa Kristianshavn ejede en mindre Fajancefabrik „Aluminia". Schous Indtræden i Forretningen gav hurtig Stødet til dens Udvidelse, og han tog Initiativet til, at Fabriken flyttedes til sit nuværende Opholdssted i Frederiksbergs Smallegade. „Aluminia", der i 1872 var bleven omdannet til et Aktieselskab, erhvervede i 1882 ved Kjøb „den kgl. Porcelænsfabrik", og dennes Fabriksbygninger forlagdes ud til „Aluminia".

Philip Schou, der har indlagt sig betydelig og almindelig anerkjendte Fortjenester som Aktieselskabets administrerende Direktør, synes endelig at være falden til Ro i denne Stilling, — hvis en anspændt energisk Virksomhed forøvrigt kan betegnes ved Ordet Ro.

Men hermed er dog ingenlunde udtømt de Livsstillinger, hvori Schou har søgt Afløb for sin store Virksomhedstrang; han har nemlig desuden beklædt en Række Tillidshverv og har i Udøvelsen af dem ikke ligget paa den lade Side.

Fra 1873 har han været Medlem af Industriforeningens Bestyrelse, og efter Rustmester G. Christensens Død i 1883 blev han Foreningens Formand og blev samtidig Formand i „Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri". I 1873 kom Schou som Indenrigsministeriets Delegerede ind i Bestyrelsen for Teknisk Institut og senere, 1874, i Bestyrelsen for det ny tekniske Selskabs Skole; han har i væsenlig Grad Æren for, at den store Skolebygning ved Ørstedsparken opførtes, og han udtraadte først af Bestyrelsen, da Forarbejderne til den store Udstilling lagde fuldt Beslag paa ham.

Man vil sikkert indrømme, at Schou har været i Stillinger, der vel kunde optage en endogsaa sjældent arbejdsdygtig Mands hele Kraft — og saa har han endda i nogle af disse Aar haft Tid til at være Folketingsmand.

Det politiske Liv øvede en Tid aabenbart stærk Tiltrækning

paa visse Evner hos Schou; husker vi ikke meget sejl, konkurrerede han sammen med Professor Matzen ved Forberedelserne til et Suppleringsvalg i Kjøbenhavn til Folketinget. Matzen vilde selv flere Højremænd den Gang ikke have, fordi han var Provisoriets Opfinder; det blev paa et forberedende Møde udtalt, at vel havde man i en snæver Vending brugt den Udvej, som Professoren havde anvist, men den, der havde givet Anvisningen, vilde man helst ikke have for meget at gjøre med. Hvorfor det saa ikke blev Schou, erindrer vi ikke. I 1881 fik han imidlertid sit Ønske opfyldt, idet han blev valgt paa Frederiksberg ved Halls Tilbagetræden. Schou stillede sig som Højremand, var det den Gang og er det vel endnu, men han hørte allerede da til den liberale Side i Højre, og den Udvikling, den hidsige, larmende Klubbevægelse senere paatrykte Højre, har sikkert været hans Natur imod lige saa meget som „Visnepolitiken", hvis dybere liggende Aarsager han maaske ikke fuldt forstod. Han gik sikkert ind med det Haab, at han kunde bidrage sit til at faa et nogenlunde fordrageligt Arbejde i Gang, men han lærte snart, at her var Kræfter i Virksomhed, som Enkeltmands gode Vilje og Dygtighed ikke magtede at bøje. Det var sikkert derfor ikke med noget videre tungt Sind, han tog Afsked med sin Rigsdagsvirksomhed, da han i 1883 blev valgt til Industriforeningens Formand og mente, at denne Stilling ikke under de daværende politiske Forhold lod sig forene med en Partipolitikers Virksomhed.

Akademiker, Jærnbaneingeniør, Kornhandler, Fajancefabrikant, Politiker, teknisk Skolemand og Leder af store industrielle Foreninger og Møder — det er Stillinger, der sjælden samles i et enkelt Menneskes Liv, men sker det, og er de naturlige Anlæg til Stede, vil man forstaa, at det giver ikke blot en Mands Viden og Syn, men ogsaa hans hele Personlighed en stor Udvikling.

Schou har da ogsaa ikke blot vundet en meget omfattende Viden og et vidt Syn, som ellers ofte fattes praktiske Mænd, der har været bundne i en enkelt skarpt begrænset Virksomhed, men han har ogsaa lært, hvad der i hans ledende Stilling ikke er af mindst Betydning — at behandle Menneskene. Den store Menneskekundskab, han har vundet i sin mangeartede Virksomhed,

den rige Øvelse, han har haft i at faa Folk til at arbejde sammen, har i Forening med et af Naturen behageligt Væsen gjort ham til et stort Stykke af en Diplomat.

Dette blev nok sagt til ham som en Kompliment af en Mand af Faget, da han vendte hjem fra sin Udenlandsrejse, paa hvilken han havde virket for de store Kulturlandes Deltagelse med Mønsterudstillinger paa Kunstindustriens Omraade, og Komplimenten var virkelig fortjent. Med klog Behændighed og fin Takt overvandt han mange og ikke ringe Vanskeligheder.

Men han har sikkert ogsaa anspændt sine Evner til det yderste, thi Udstillingen til Sommer, det er hans Livs Hovedslag. Han har undfanget Ideen til Udstillingen, hans levende Interesse for at fremme vor Kunstindustri har præget hele Planen; fortrinlige Kræfter har staaet ham bi og har paa forskjellige Omraader udfoldet en i høj Grad selvstændig Virksomhed, men det er Philip Schou, der med sin samlende Evne har faaet Kræfterne til at arbejde sammen paa det store Værk.

Han har endnu et godt Stykke af sit Arbejde tilbage, under hvilket han vil faa rig Lejlighed til at anvende sit diplomatiske Talent, saa rig, at det ikke vil slaa til; thi saa stor en Magt over Menneskene over ikke selv den største Statsmand, at han vil kunne faa alle Udstillere paa en saa stor Udstilling stillet tilfreds; det vilde blive en mærkelig Udstilling den, paa hvilken alle Udstillere fik deres Vilje fuldtud. Og naar Folk ikke faar deres Vilje, plejer de fleste af dem at blive misfornøjede.

Men denne Misfornøjelse vil svinde som Dug for Solen, naar Udstillingen først ret er kommen i Gang. Naar vi Danske da med Stolthed ser paa dette store Foretagende, da vil vi med Tak tænke paa den Mand, der har været dets levende Sjæl, og vi vil være glade over, at vi tæller en saa energisk, saa dygtig Mand blandt vore Landsmænd — og ønske, at vi havde mange af hans Lige.

II.

Arkitekt Nyrop.

Inde paa Udstillingens Terræn kan man tidlig og sent træffe en lille, men kraftig og tætsluttet Mand, der, iført tarvelig Arbejdsdragt og Træskostøvler, er i uafbrudt, men findig Virksomhed. Ved et flygtigt Øjekast kan han tages for en almindelig Arbejdsformand, men lægger man nøjere Mærke til ham, ser det intelligente Udtryk i de smukke, livlige Øjne, iagttager den overlegne Ro, ofte ledsaget af et lunt lille Smil, hvormed han uddeler sine Ordrer, som altid høres paa med villig Opmærksomhed, forstaar man dog snart, at den Mand vistnok ikke betyder saa lidt herinde.

Det er da heller ingen ringere end Udstillingens snart vidt berømte Arkitekt, Martin Nyrop, som, skjønt han først til Efteraaret fylder 39 Aar, allerede er kommen højt op i dette Anciennitetens Land, baaret frem af sine Kunstfællers aabne Anerkjendelse af hans Evner som Kunstner og af Bygningshaandværkernes Respekt for hans store praktiske Dygtighed.

Martin Nyrop blev født den 11te November 1849 paa Holmsland ved Ringkjøbing, hvor Faderen var Præst, og den strænge vestjydske Natur har vel bidraget sit til, gjennem Indtrykkene i Barneaarene, at give hans Væsen det stilfærdige, støtte Præg, som er karakteristisk for det.

Han sattes i Skole paa Sorø Akademi, men blev allerede taget ud derfra efter Konfirmationen for at blive sat i Lære hos Tømrermester Kayser her i Kjøbenhavn.

Gaar han nu til sit Arbeide i en Dragt, der ikke giver Besked om hans ledende Stilling, gik han den Gang paa Arbejde

i en Klædning, som oprindelig var bestemt til en „finere" Haandtering. Han sled nemlig sin Akademidragt — den bekjendte blaa med de blanke gule Knapper — op som Arbejdsdragt. Noget af det første, han blev sat til at gjøre, var — at lappe Rendestensbrætter ude i Byen. Som han saa er Dag ligger paa Gaden og tumler med et Rendestensbræt, bliver han banket paa Skulderen, og da han vender sig om, staar der en pæn ældre Herre, som giver ham følgende Formaning: „Se dog i det mindste først at faa de Knapper af Trøjen, min Dreng, naar du er ved saadant et Arbejde." Ja, det maa jo rigtignok have været forfærdeligt for en god gammel Aandsaristokrat at se Haandværkstøj i saa nær Berøring med Akademiuniformen; men Akademiet vil nu vel nok tilgive sin tidlig løsslupne Elev dette Brud paa „Formen" — han hører jo dog allerede til dem, som det kan regne sig til Ære en Gang at have ydet et Hjem indenfor sine Mure.

Nyrop blev Tømrersvend i 1869 og kom saa paa Kunstakademiet. Hans Kammerater saa' i Begyndelsen ikke noget videre Lys i den stille Fyr, der havde lidt tungt ved at tegne. Men senere, navnlig efter at Professor Dahlerup havde faaet ham under Behandling, udfoldede hans Evner sig, og han tegner nu netop overordenlig smukt; de arkitektoniske Studier, han tegnede under et Ophold i Grækenland, skattes højt af de kyndigste blandt hans Kunstfæller.

Efter at han i 1876 havde taget Afgangseramen fra Kunstakademiet som Arkitekt, konkurrerede han og fik den lille Guldmedalje i 1877 og den store i 1880. Med denne sidste følger som bekjendt Rejsestipendium, og Nyrop drog mod Syd til Italien og Grækenland.

Medens han var paa denne Rejse, blev der af hans Kammerater foretaget et Skridt, som vidner om, hvor høj Pris de satte paa ham. Forinden han rejste, havde han ledet Opmaalingerne af Kronborg, og de yngre Arkitekter, som arbejdede under ham, havde da ret haft Lejlighed til at faa Øje for hans store Evner. Da der nu under hans Fraværelse blev en Professorplads i Arkitektur ledig ved Akademiet, henvendte et større Antal

af yngre Arkitekter sig med en Adresse til Akademiets Direktør, og i denne Adresse androg de paa, at den ledige Plads maatte blive besat med Nyrop. Deres Ønske blev ikke opfyldt, men Nyrop blev dog ansat som Assistent hos Professor Holm, vistnok med sikker Udsigt til at blive Professor, første Gang en Plads bliver ledig i Arkitekturfaget.

Udstillingsbygningen er ikke blot den største Bygning, som skyldes Nyrop — hvad der jo nok turde anses for selvfølgeligt — men det er tillige egenlig hans første større Bygning. Han har i Kjøbenhavns Omegn bygget nogle Villaer, der udmærker sig ved en ejendommelig stilfuld Karakter, og ved Vallekilde Højskole har han bygget et Gymnastikhus, hvis Trækonstruktion og malede Friser afgiver et morsomt Vidnesbyrd om, at han allerede længe har tumlet med det Thema, han i stor Stil har udført i Udstillingsbygningen.

At Valget til at være Udstillingens Arkitekt faldt paa Nyrop, skyldes nok nærmest Malermester Schmiegelow, der hører til den snævrere Kreds, med hvilken Direktør Philip Schou drøftede og udformede sin Udstillingsplan; blandt Hr. Schmiegelows mange Fortjenester af dette store Foretagende er Valget af Arkitekten ikke den ringeste.

Vi har i en Artikel i Søndags udførligt omtalt Nyrops Bygning og kan i Dag henholde os til den; vi skal her blot udtale vor Glæde over, at vi slap for et slovt og stilløst „Udstillingspalads", men fik en virkelig karakteristisk Bygning. Den vil tiltale de fremmede Gjæster ved sit ejendommelige Præg, og den vil vise vore egne, at det er gjennem selvstændigt, originalt Arbejde, vi skal vinde frem ogsaa paa Udlandets Markeder. Vi behøver slet ikke at nære nogen Frygt for, at vor Ejendommelighed skal udvikles og forflades, fordi vi træder i livlig Forbindelse med Udlandet, og fordi der i Sommermaanederne gaar en stærk Strøm af fremmede gjennem vor Hovedstad. Søger vi blot ret at forstaa vort Tarv, vil der netop i disse Forbindelser ligge en Spore til gjennem alvorligt Arbejde at udvikle noget ejendommeligt og at sky som Pesten det fælles „moderne" europæiske,

der har sin klareste Repræsentant i den „evropæiske" Hotelkellner med sin sorte Kjole og det hvide Slips.

Det er dog ikke blot som Kunstner, at Nyrop har høstet Ære af sin Udstillingsbygning; han har under dens Opførelse vist sig som en udmærket praktisk Bygmester. Han nød strax en stor Triumf; hans Tag- og Kuppelkonstruktion blev skarpt kritiseret af ellers dygtige Praktikere som aldeles uigjennemførlig — den blev da omhyggelig prøvet, og det viste sig, at Nyrop havde Ret. Men han har ogsaa Lov paa sig for at være en sjælden dygtig Konstruktør. Ogsaa ved Ledelsen af Arbejdet har Nyrop lagt gode Egenskaber for Dagen, og sine Raad, sin Kritik og sine Ordrer giver han paa en Maade, som Folk godt kan lide. Han har under sit store Arbejde ikke blot vundet mange Beundrere, men ogsaa mange Venner.

Ved de sidste Valg til Borgerrepræsentationen kom Nyrop, som det vil erindres, ind i denne. Det var et saa godt Valg, at man næsten fristes til at minde om det gamle Ord: blind Høne kan ogsaa finde Korn.

III.

Hofjuvelér Michelsen.

Hvilken Kjøbenhavner kjender ikke det store, flotte, af Juvelérarbeide fyldte Vindue paa Kongens Nytorv i Husrækken mellem Bredgade og Store Kongensgade? Prægtigt forarbejdede Skaaler og Kander, kostbare Smykker, guldknappede Stokke og andre Herligheder blænder Øjet. Og saa rummer dette Vindue endda noget ganske særligt fremfor andre Juvelerers Vinduer, noget, der for adskillige ærede Medborgere gjør det til, hvad „Børnenes Paradis" er for de smaa, og det er den lange Række af danske og fremmede Ordener og Ordenskjæder, som straaler i alle mulige Farver.

Enhver god Kjøbenhavner véd, at her har Ordensjuvelér Michelsen sit Forretningslokale, men det store Flertal kjender vel næppe endnu Manden, der allerede i en længere Aarrække har staaet i Spidsen for denne store Forretning, véd næppe, at det er en ganske ung Mand, der ikke engang var myndig, da han overtog den. I Haandværkernes og de industridrivendes Kreds er han derimod allerede baade vidt og godt kjendt, og nu vil Udstillingen ogsaa lære andre Kredse hans Navn, og man vil ogsaa i dem faa at vide, at den unge Hofjuvelér Michelsen er en af de Mænd, til hvilke der knyttes Haab af alle, der ønsker en Opblomstring af det danske Kunsthaandværk.

Hof- og Ordensjuvelér Carl Michelsen, der er født i Kjøbenhavn den 30te September 1853, blev Student fra Metropolitanskolen 1872, men forlod allerede Aaret efter Studer.ngerne for at indtræde i sin Faders Forretning. Faa Aar efter ved Faderens Død, endnu ikke 25 Aar gammel, overtog han

Forretningen, som han i 1883 betydelig udvidede, og hvis Udsalgslokale paa Kongens Nytorv samme Aar ombyggedes og blev et af de smukkeste kunstindustrielle Magasiner her i Byen.

Michelsens Deltagelse i det offentlige Liv begyndte i 1881, da han valgtes til Medlem af den danske Komité for Udstillingen i Malmø og efter Udstillingens Slutning til Repræsentant i den kjøbenhavnske Industriforening.

1882 valgte Guldsmeddelavet ham til at indtræde i den af Regjeringen nedsatte Kommission til at underkaste den bestaaende Lovgivning vedrørende Stemplingen af ædle Metaller en Revision. Resultatet af denne Kommissions Virksomhed foreligger i den nu for ganske nylig udkomne Lov. Et andet Bevis paa sine Lavsfællers Tillid fik han, da han i 1874 valgtes til Kasserer ved Guldsmeddelavets Byggeforening; siden har han stadig været gjenvalgt til dette Tillidshverv. Han har sin Del af Æren for Stiftelsens Bygning, der fuldførtes i 1887. I 1885 tog Michelsen Initiativet til den meget smukke Jubilæumsfest i Anledning af Lavets 200-aarige Bestaaen; det vil erindres, at der til denne Fest knyttedes en Guldsmedudstilling i Industriforeningen.

Siden Rejsestipendieforeningens Stiftelse har Michelsen haft Sæde i dens Bestyrelse, og ved de to saa meget omtalte og vellykkede Rejser, Foreningen foranstaltede til Belgien og England, har Michelsen taget Del, og meget væsentlig Del i Forberedelsen og Ledelsen af Togene.

Michelsen har Sæde i „Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri" som Delegeret for Industriforeningen.

Man vil sikkert indrømme, at det allerede er en smuk Virksomhed at kunne se tilbage paa for en saa ung Mand; ikke blot at have fæstnet og udvidet en stor Forretning, men ogsaa at have kunnet ofre sig og med afgjort Held i saa mange Tillidshverv, der er blevne ham betroede af nærmere og fjærnere Standsfæller, det er noget, som er al Ære værd.

Den store Udstilling til Sommer vil dog for Michelsen som for saa mange andre blive det Hovedslag, hvori de ret vil faa Lejlighed til at udfolde deres Evner og vise, hvad de duer til.

Michelsen blev sat ind i Udstillingskomiteen som en af Industri-

foreningens Delegerede, og som Medlem af denne Komité har han allerede lykkeligt tilendebragt et Stykke Arbejde. I Fjor blev det nemlig ham, der som Udstillingskomiteens Affending fik det Hverv at overbringe Indbydelsen til Ruslands Deltagelse i Udstillingen. Han opholdt sig i St. Petersburg og Moskov, blev modtaget ved Kejserhoffet i Gatschina og opnaaede at sikre Ruslands officielle Deltagelse i Udstillingen i virkelig stor Maalestok.

Han har imidlertid et langt større og vanskeligere Arbejde tilbage. Sammen med Vorbugsfabrikant A. Meyer har han Ledelsen af den danske Industriafdeling. De skal bringe de ca. 3000 Udstillere under Tag i Bygningen, anvise dem Plads og og have Tilsyn med Opstillingen. De skal søge om muligt at tilfredsstille alle rimelige og urimelige Krav, og at særlig den sidste Art Krav vil blive rejst med størst Iver og blive fastholdt med den sejgeste Udholdenhed, det er noget, de to Herrer trygt kan belave sig paa. At Michelsen har rejst meget og grundigt har studeret mange Udstillingers hele Mekanisme, vil nu komme ham ikke lidt til gode.

Ogsaa som privat Forretningsmand sætter Michelsen noget ind paa Udstillingen. Han vil ikke blot arrangere og lede andres Udstillinger, han vil selv udstille og gjøre det saaledes, at det ogsaa deraf bliver klart, hvilken Betydning han tillægger det store Foretagende. I Udstillingsparken har han, naturligvis paa egen Bekostning, ladet opføre en karakteristisk Bygning i gammel tysk Stil, og i denne Bygning vil man til Sommer kunne faa at se en Guldsmedforretning med alle dens forskjellige Grene i fuld Drift.

Vi nærer ingen Tvivl om, at Michelsen med Ære vil bestaa den Prøve, paa hvilken Udstillingen sætter hans Evner, og at de Forventninger, Haandværkerne og de industridrivende nærer til ham som en af deres fremtidige Ledere, yderligere vil bestyrkes.

Michelsen forener stor Interesse for og praktisk Dygtighed i sit Fag med ikke ringe Almendannelse; han har omhyggelig studeret Haandværkets og Industriens Tarv, og han formaar i

Tale og Skrift at repræsentere de Interesser, han derigjennem er bleven fortrolig med. Nogle Reisebreve, han saaledes har skrevet til „Industriforeningens Maanedsskrift" og „Tidsskrift for Kunstindustri", er blevne læste med megen Interesse.

Michelsen hører kort sagt til de unge Mænd her i Landet. som virkelig kan og vil noget positivt, og det er jo paa den unge Slægt, vi maa bygge Haabet om virkelig Fremgang i vort Land.

IV.

Camillus Nyrop.

Naar de fra Fortiden overleverede Former hæmmer Udviklingen saaledes og saa længe, at man kun gjennem et energisk, hidsigt, utaalmodigt Ryk atter kommer frem og da gjærne pludselig et langt Stykke, synes det ofte, som der var et afgjort, et uopretteligt Brud med Fortiden. Man tror og vil gjærne tro, at man begynder helt fra nyt af paa „bar Bund", man søger at glemme Fortiden, og alle Baand, der bandt Fortid til Nutid, synes overskaarne.

Det vil dog altid vise sig, at dette ikke er Tilfældet, Baandene er blot blevne slappede ved det kraftige Ryk, men lidt efter lidt strammes de igjen, og den naturlige Forbindelse er atter gjenoprettet.

Dette Fænomen kan iagttages paa alle Livets Omraader, vi gjenfinder det ogsaa, naar vi ser paa Haandværkerstandens Udvikling baade ude og hjemme.

Da den gamle Lavstvang hæmmede Fremskridtet, og det fri, personlige Initiativ blev Tidens Løsen, saa' det en Tid ud, som om al Korporationsaand, alt Fællesskab i Haandværkerstanden skulde være dødsdømt, skulde være noget, der kun hørte en svunden Tid til, men allerede nu er det let at spore, hvorledes man paa mange Maader søger at tage de tabte Traade op igjen. Ingen oplyst, forstandig Mand ønsker den gamle Tvang tilbage, alle har vi lært at forstaa den uvurderlige Betydning af det fri, personlige Initiativ, men vi har ogsaa maattet erkjende, at et Samarbeide er en Nødvendighed, om Udviklingen skal føres fremad.

Ad mange Veje søger man nu i vor Haandværkerstand ved saadant Samarbejde at fremme Udviklingen og hæve Dygtigheden indenfor Standen, gjennem Oprettelsen af tekniske Skoler og Fag-

skoler. Udgivelsen af Fagskrifter, Sammenslutning i Foreninger osv. osv.

I god Samklang med denne Bevægelse er Fortidens Minder ogsaa komne til Ære og Værdighed. Det er ikke en Tilfældighed, at der just i de seneste Aar med saa stor Højtidelighed er fejret saa mange Mindefester i vor Haandværkerstand; Nutidens Udvikling har naturligt fremkaldt Ønsket om at knytte Forbindelsen med Fortiden. Derfor er atter vor Haandværkerstands historiske Minder komne til Ære og Værdighed.

Det er godt at have en historisk Fortid; men alt godt kan misbruges, det kan misbruges som Dovnepude og som Støtte for tom Forfængelighed. Men rettelig brugt hjælper Fortidens Minder til at løfte Nutidens Gjerning og højne Maalet for Fremtidens. Det er glædeligt at se den Interesse, der er vaagnet i vor Haandværkerstand for de gamle historiske Minder, denne Interesse vil gjøre sit til at hæve Respekten for det daglige Arbejde, vil spore Lysten til at ofre noget for at hæve Standen, selv om det Arbejde, som lægges deri, ikke lige strax betaler sig for den enkelte Mand. Den, der kjender og ærer Fortiden, bringer lettere et Offer for Fremtiden.

En Mand, der har spillet en fremtrædende Rolle ved Arbeidet paa atter at bringe Haandværkerstandens historiske Minder levende frem for Nutidens Slægt, er Camillus Nyrop. Nøje knyttet til den samlende Bevægelse, der i vore Dage gaar gjennem vor Haandværkerstand, har han i god Forstaaelse hermed lagt et ikke ringe Arbejde i at kaste Lys over Standens Historie. I flere Aar har der neppe været en stor Mindefest i vor Haandværkerstand, uden at Nyrop i et Skrift har ydet sit Bidrag til Lavets eller Korporationens Historie.

Camillus Nyrop er født den 31te Juli 1843; hans Fader var den bekjendte Professor Nyrop, Fabrikant af kirurgiske Instrumenter, sindrig Opfinder af Bandager o. l.

Camillus Nyrop gik i Skole i det v. Westenske Institut, blev Student og i 1867 juridisk Kandidat. Han var derefter nogle Aar Sagførerfuldmægtig, men droges mere og mere bort fra Juraen og optoges af Interesser for industrielle Øjemed.

Fra 1869—1876 var han Medlem af Industriforeningens Bestyrelse. Ved den forrige nordiske Industriudstilling i Kjøbenhavn var han Komiteens Sekretær. 1873 var han Medlem af den internationale Jury ved Verdensudstillingen i Wien. 1876 rejste han med offentlig Understøttelse for at undersøge Udlandets Industrimuseer. Siden November 1876 har han været Sekretær ved Industriforeningen i Kjøbenhavn, fra 1879 Sekretær ved Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk. I 1878 var han Sekretær ved Komiteen for Danmarks Deltagelse i Pariserudstillingen. Fra 1885 har han været Redaktør af Industriforeningens Tidsskrift og Tidsskrift for Kunstindustri.

Han har vel sammen med Schmiegelow været Schous første fortrolige i Tanken om den store Udstilling i Aar, for hvis Komité han er Sekretær. Han har særlig paataget sig det omfattende Arbejde med alt, hvad der vedrører Udstillingens Kataloger, samt paa mangfoldige andre Maader virket for Udstillingens Istandbringelse. Han har hertil medbragt fortrinlige Betingelser i det omfattende Kjendskab, han besidder til de tidligere, danske og fremmede, Udstillingers Historie og Statistik.

Naar Nyrop, som alt ovenfor berørt, ved Siden af at have røgtet disse mange og anstrængende Hverv har kunnet udfolde en betydelig literær Virksomhed ved at give en Række værdifulde Bidrag til den danske Industris Historie og ved at skrive et stort Antal Biografier af bekjendte danske Industridrivende, vil man kunne sige sig selv, at han maa raade over en ikke ringe Arbejdsevne. Han er en hurtig Arbejder, han opfatter og skriver med stor Lethed og har en sjælden Evne til at have mange Jærn i Ilden uden at brænde nogen af dem.

Paa denne sjældne Arbejdslethed har Nyrop dog stundom trukket for store Vexler. I Efteraaret var han meget lidende paa Grund af den Overanstrængelse, som hans ihærdige Arbejde medførte; til Glæde for vore Industridrivende og Haandværkere har han atter vundet Kræfter, de kunde saa daarligt undvære deres Pennefører og Sekretær. Camillus Nyrop er virkelig intet mindre end hele Haandværkerstandens første Pennefører og Sekretær.

V.

Fabrikanterne A. og E. Meyer.

Skal vort Haandværk og vor Industri udvikle sig til en virkelig Rigdomskilde for vort Land, skal de ikke blot føre en trang Tilværelse med under Læ af en Beskyttelse — som andre Erhverv maa betale — at forsyne os til eget Behov, skal de virkelig forøge vor Nationalformue ved at vinde Indgang paa fremmede Markeder, saa er det nødvendigt, baade at vore Haandværkere og industridrivende lærer disse Markeders Tarv at kjende, holder nøje Udkig med de tekniske Fremskridt, som gjøres der, og at samtidig de fremmede lærer at kjende, hvad dygtigt og ejendommeligt Arbejde vi kan tilbyde dem.

I at fremme Arbejdet paa Løsningen af disse Opgaver ligger et af Udstillingens væsenligste Formaal, og det er derfor naturligt, at Fabrikanterne A. og E. Meyer træder langt frem i Rækken af Udstillingens Mænd; deres Navne er jo nøje knyttede til Rejsestipendieforeningen, som hidtil har søgt at lære vore Haandværkere at kjende, hvad Udlandet frembringer, og som nu søger at drage fremmede her til Kjøbenhavn; de virker tillige paa forskjellige andre Maader med utrættelig Iver paa at fremme det store Udstillingsforetagende.

Axel og Emil Meyer er Brødre; sammen med deres Moder ejer og driver de Voxdugs- og Lakeringsfabriken paa Blegdamsvej, der har Udsalg paa Kjøbmagergade.

Fabrikant Axel Meyer er den ældste; han er 42 Aar gammel. Efter at have gaaet i Borgerdydskolen i Kjøbenhavn til sin Konfirmation, blev han sat i Lære i sin daværende Faders, J. E. Meyers Voxdugsfabrik. Da han havde udlært, deltog han

i Fabrikens Ledelse, og ved Faderens Død i 1873 blev han dens eneste Leder indtil 1881, da de to Brødre overtog Forretningen. Axel Meyer leder nu den industrielle Del og Emil Meyer den kommercielle. Under Axel Meyers tekniske Ledelse er der i Fabriken indført det nyeste paa denne Industrigrens Omraade; Fabriken beskæftiger ca. 100 Mand.

Ved Siden af sin industrielle Virksomhed udfolder Axel Meyer et storartet Arbejde i Velgjørenhedens Tjeneste. Han er mangeaarig Medarbejder af Understøttelsesforeningens østre Afdeling, i hvilken han er Næstformand; han er Bestyrelsesmedlem og Medstifter af Østerbros Bespisningsforening, af Blegdamskvarterets Juleforening og af Østerbros Brændselsuddelingsforening. I sidstafvigte Vinter har hans Arbejde ofte været overvældende; han har mangen Aften arbejdet i Udstillingens Bureaubygning til Kl. 12 Nat, allerede næste Morgen Kl. 6—7 har han været i fuld Aktivitet med at uddele Brænde til de fattige paa Østerbro.

Foruden sin Forretning og sine fattige har Axel Meyer en Mængde Tillidshverv at røgte. Han er saaledes Medlem af Industriforeningens Repræsentantskab, Formand for dens Legatudvalg og Medlem af Forevisningsudvalget. I Anledning af den nu forestaaende Udstilling er han valgt ind i Industriudvalget, Bedømmelsesudvalget og Udlejningsudvalget. Det er, som før omtalt, Axel Meyer og Hofjuvelér Michelsen, der har den byrdefulde Ledelse af Ordningen af den danske Industriafdeling paa Udstillingen.

Mest bekjendt er Axel Meyer dog hidtil blevet i sin Egenskab af Formand for „Rejsestipendieforeningen". Denne Forening stiftedes i 1882, og Meyer blev strax dens Næstformand; i 1885 overtog han Formandsposten. Han har som Formand ledet de to store Arbejder-Tog til Antwerpen i 1885 og til England og Skotland i 1887. Om disse Rejsers fortræffelige Ledelse er der kun én Mening; værdigere end Axel Meyer vilde næppe nogen kunne have repræsenteret de danske industridrivende i Udlandet. Naar nu til Sommer det engelske Haandværkertog med Mayorerne for Manchester og Newcastle i Spidsen stævner

her til Byen for at se vor Udstilling, da vil de ved Landstigningen blive modtagne af Rejsestipendieforeningens Bestyrelse og Medlemmer, og Formanden Axel Meyer vil byde det første engelske Haandværkertog Velkommen i Kjøbenhavn; det er Rejsestipendieforeningen, der har lært det store Englands Haandværkere ved Fællesrejser at søge ud for at samle nye Indtryk, og det er Axel Meyer, der har sat Rejsestipendieforeningens Fællesrejser i Scene.

* * *

Emil Meyer, den kommercielle Leder af Forretningen, er 10 Aar ygre end Broderen; den 4de Novbr. blev han 32 Aar, Efter at han ligesom Broderen havde gaaet i „Borgerdyden" til Konfirmationen, blev han sat i Kjøbmandslære hos Firmaet P. A. Halkier. Da Emil Meyer var en Snes Aar gammel, gik han til England og Amerika for at studere Industriens Udvikling dér. Han kom hjem i 1876 og tog i 1877 fat som Arbejder i Moderens Voxdugsfabrik for at blive grundig bekjendt med denne Industrigren. Saa i 1881 overtog han Forretningens kommercielle Ledelse; i denne Egenskab har han foretaget en Mængde Rejser i Indland og Udland, hvor han har sikret Forretningen en stadig stigende Kundekreds.

Emil Meyer er Rejsestipendieforeningens Sekretær, han har i sin Tid skrevet dens Love og lagt Planen til dens Virksomhed. De forberedende Arbejder til Englandsturen skyldtes alle Emil Meyer, der i denne Anledning i Vinteren 1887 besøgte alle de engelske Byer, hvor de fællesrejsende senere aflagde Besøg. En elskværdig, vindende Optræden lettede Forløberen de ofte vanskelige Arrangements. En Sorg for de fællesrejsende har det saavel paa den sidste Tur som paa Antwerpenturen været, at Emil Meyer ved Helsingør har forladt Skibet, der skulde føre dem videre; men Forretningen tillader nu engang ikke begge Brødrene at være borte paa samme Tid. Af andre Hverv, der er overdragne Emil Meyer, kan nævnes, at han i 1887 valgtes til Revisor i Industriforeningen.

Emil Meyers Forretning under Udstillingen bliver Ordningen af Arbejdertog og Fagmøder, Arrangementer med Befordringsvæsenet og Ordningen af den udenlandske Reklame. I den lille Bygning paa Halmtorvet ved Siden af den franske Kunstudstillingsbygning residerer Em. Meyer, herfra vil han med fikker Haand lede Hovedstrømmen af Haandværkere fra Provinserne hertil, han vil sørge for, at de faar Udbytte af Rejsen, og at den bliver dem saa billig som mulig.

Som et Bidrag til Em. Meyers Karakteristik tjener den Oplysning, at han, der kun er 32 Aar gammel, allerede har reddet 5 Mennesker fra at drukne, deraf 2 paa én Dag.

Denne Oplysning, sammenholdt med Broderens jærnfaste Arbejde i Humanitetens Tjeneste, kaster Lys over de fremtrædende Træk i Brødrenes Karakter: stor Resoluthed og megen Energi, forbundet med en elskværdig Tjenstvillighed, der i Nødens Stund kan stige til den højeste Grad af Selvopofrelse.

Det er et ikke ringe Held at have to saadanne Mænd til at tage Tag med, naar et saa stort Foretagende som Udstillingen skal løftes over alle de mange og store Vanskeligheder.

VI.

Heinrich Hansen.

Det er altid vanskeligt at staa i Spidsen for en Komité, som har med mange forskjellige Mennesker at gjøre, men det er dobbelt vanskeligt, naar disse Mennesker er Kunstnere. Thi lige saa vel som Kunstnerne til selskabelig Omgang er de flinkeste og elskværdigste af alle, lige saa vel existerer der absolut ingen Samfundsklasse, som er saa vanskelig og ulogisk at arbejde sammen med, naar det gjælder dens egne Interessер. Derfor er det et i høj Grad utaknemmeligt Arbejde at være i Udstillingskomiteen, som skal bedømme og ophænge Billederne ved de aarlige Charlottenborg-Udstillinger, thi alle Kunstnere, allesammen, finder regelmæssigt hvert Aar, at netop deres Arbejder er anbragte saa uheldigt som vel muligt; og derfor er det et endnu utaknemmeligere Hverv at være Formand i Komiteen for Kunstafdelingen ved den store Udstilling til Sommer, hvor der vil være et saadant Utal af Hensyn at tage og Fordringer at tilfredsstille, at man paa Forhaand kan føle sig overbevist om, at Misfornøjelse og Forargelse i store Strømme vil vælte ned over éns Hoved.

Denne langtfra misundelsesværdige Post er det, Heinrich Hansen har paataget sig, og der hører sikkert hans brede Ryg til for ikke at lade sig bøje af Vanskelighederne. Men det gode er, at han kjender dem allesammen i Forvejen; han har nemlig flere Gange tidligere haft den samme Funktion, og netop hans grundige Erfaringer paa dette Omraade har udpeget ham som den, der var bedst skikket til at klare Pynten.

Heinrich Hansens Skikkelse er godt kjendt i det offenlige Liv. Hans kloge, forskende Øjne i Tycho Brahe-Ansigtet med det graa, tætstudsede Haar og Skjæg, hans snart godmodige, snart æggende Smil, hans stærkbyggede, undersætsige Skikkelse, hans brede

Selvsikkerhed, alt dette danner tilsammen et Billede af en Mand, som med sejg Energi og Udholdenhed, med betydeligt Talent og urokkelig Tro paa sig selv har arbejdet sig opad i Samfundet fra fattig Malerlærling til Etatsraad, Ridder osv. Han er født i Hadersleb 1821 af Smaafolk, og han har aldrig glemt, hvorfra han skrev sig, men ofte fortæller han med Lune og Tilfredshed paa sit kraftige nordslesvigske Maal om den Gang, han arbejdede som Svend i sin Haandtering.

Heinrich Hansen har naaet mere end almindelig Anerkjendelse som Kunstner. Dette beror mindre paa, at han virkelig er en fortrinlig Kunstner paa sin Vis, end paa, at han er Specialist i Kunsten. Her er der hverken Sted eller Anledning til at behandle hans Kunst kritisk. Lad os glæde os over, hvad han har præsteret som Arkitekturmaler; der er saa megen Skjønhed og en saa forbavsende Virtuositet i hans Billeder, at mange af dem, især fra hans tidligere Periode, utvivlsomt vil blive staaende som hørende til virkelig god dansk Kunst.

Men ikke alene som Arkitekturmaler har han indlagt sig Ære. Ved Hjælp af sine mange fortræffelige Studier fra Frederiksborg Slot før Branden fik han en indgribende Indflydelse paa Slottets Gjenopførelse efter Branden. Og desuden var han et virksomt, vel det virksomste Medlem af Bestyrelsen for Kunstflidslotteriet, som i fremragende Grad bidrog til frugtbart Samarbejde mellem danske Kunstnere og danske Haandværkere. Ved Kunstakademiet har Heinrich Hansen i en Aarrække været Docent i Perspektivlære, og hans kraftige, mandige Optræden med den for Kunstnere sjældne Evne: med Lethed og Klarhed at kunne udtrykke sine Tanker i Ord, har ofte givet ham en fremskudt Stilling i Akademiets Styrelse.

Det er denne Mand, som med urokkelig Ro og usvækket Tillid til det gode Resultat har taget det besværlige Hverv i sin Haand: at ordne den store Sommerudstillings Kunstafdeling. Her er Hæder at høste, og her er Utak at faa. Lad os ønske ham saa lidt som muligt af det sidste og saa meget som muligt af det første.

VII.

Schmiegelow.

Lørdagen d. 12te Marts i Fjor tumlede en vældig Snestorm med Kjøbenhavn. Det var begyndt allerede om Natten; ved Dagens Frembrud laa der mægtige Snedriver i Gaderne og paa Torvene, og Stormen, der piskede den Sne, som vedblev at falde, hvirvlede Sneen op fra Driverne og fejede Dyngerne ned fra Husenes Tage. Al Færdsel var lige ved at standse. Sporvognene maatte opsætte deres Kjørsel, Droskerne kom kun af Sted med to Heste for, og de Folk, der absolut maatte ud til Fods, stred sig møjsommeligt frem, vaade op til Knæene og med svidende Smerte i Ansigtet, som Snestormen gjennempiskede.

Under dette Uvejr begav omtrent Kl. 11 om Formiddagen en lille Skare sig paa Vandring hen over Udstillingspladsen, der da laa som en øde Snemark; med Frakkekraven om Ørene og Benklæderne smøgede højt op, tog man Vejen hen, hvor de første Pæle til Hovedbygningen skulde rammes ned. Byggeudvalgets Formand, Malermester Schmiegelow, slog det første Slag paa Pælen og udtalte Ønsket om, at Foretagendet maatte blive til Gavn for Fædrelandet.

Det hele saa' ikke meget festligt ud, men i de faa tilstedeværendes Sind var der højtidsfuld Stemning, og sikkert ikke mindst i Schmiegelows. Han omfattede jo det Foretagende, som der her lagdes Grunden til, med saa levende en Interesse, haabede saa fast paa, at det skulde blive til Gavn for vor Haandværkerstand, som han er knyttet til med saa mange Baand, og derigjennem til Gavn for hele Landet.

Faa Dage efter var Schmiegelow kastet paa Sygelejet; ude

paa Pladsen under Snestormen havde han faaet et Knæk. Efter et langt Sygeleje er han nu nede i Mentona for at vinde den tabte Sundhed tilbage.

Han er bleven haardt savnet, og det har sikkert for ham selv været en stor Sorg, at han maatte afbryde sit Arbejde for det Foretagende, som han allerede har ofret saa megen Flid, og ved hvis Udførelse der var betroet ham en saa ansvarsfuld Stilling.

At han kom til at beklæde den skyldtes ikke Tilfældigheder; han var selvskreven til at spille en fremtrædende Rolle ved denne Lejlighed paa Grund af den Plads i vor Haandværkerstand, som han havde erobret gjennem et arbejdsomt, dygtigt ført Liv.

Schmiegelow hørte ved sin Fødsel til de saakaldte „bedre" Klasser; men Formue var der intet af, og han maatte fra Dreng af arbejde for Føden. Han kom i Malerlære, arbejdede som Dreng og Svend og tog saa Randslen paa Ryggen for at se sig om i Udlandet. Under Opholdet i Wien oplevede han Gadekampene dér i 1848, som gjorde et dybt Indtryk paa ham. Han saa' sig godt om, og da han kom hjem, grundede han en egen Forretning, som han gjennem dygtigt og smagfuldt Arbejde hævede til en af de største her i Byen. Da han blev ældre, og mange offenlige Hverv kom til at lægge Beslag paa hans Kræfter, optog han et Par unge, dygtige Kompagnoner i sit Firma.

Blandt de Tillidshverv, som Schmiegelow beklæder, er hans Stilling i Industriforeningens Bestyrelse og som Borgerrepræsentant de mest fremtrædende.

Der er noget eget sundt udbredt over Schmiegelows offenlige Stilling; han har været for beskeden og ædruelig til at jage efter Ærespoſter og efter at komme til at sidde i Komiteer; hans Interesse for de offenlige Anliggender er naturligt voxet ud af hans Interesse for hans egen daglige Gjerning; ud fra den er han kommen til med virkelig forstaaende Interesse at arbejde for alt, hvad der kan fremme Haandværket, og da særlig Kunsthaandværket her i Landet. Han forstaar, hvad der paa dette Omraade trænges til, han vil noget selvstændigt, dygtigt og ejendommeligt; han afskyr det flade, karakterløse. Det er saaledes betegnende for ham,

at han i Borgerrepræsentationen talte for Bevarelsen af et Voldstykke med en af de gamle Vejrmøller, for derigjennem at bevare noget karakteristisk for vor By.

En Mand, hvis Løsen saaledes er: Arbejde og flittigt, dygtigt og selvstændigt Arbejde, maatte uundgaaeligt blive en af Philip Schous fornemste Medarbejdere ved Gjennemførelsen af Udstillingstanken; Schmiegelow hørte da ogsaa til den snævre Kreds, i hvilken Schou først drøftede Planen, og han tog med Begejstring fat paa sin Del af Arbejdet. Han blev Byggeudvalgets Formand. Han har den væsenlige Del af Æren for Valget af Nyrop til Udstillingens Arkitekt, og ham skyldes for en stor Del Projekteringen af Bygningerne.

Saa var det, at Snestormen hin Martsdag i Fjor rev ham bort fra det travle Arbejde og kastede ham paa Sygesengen. Henad Sommer blev han bedre, og han overtog igjen sin Post, men saa blev han i Efteraaret 1887 atter syg og maatte overdrage sin Stilling til Hr. Fabrikant P. Hansen.

Nu er han, som før sagt, i Mentona, og der er næppe Udsigt til, at han kan være til Stede ved Udstillingens Aabning, men alle, der er fortrolige med Udstillingens Historie og har Interesse for dette Foretagende, vil paa Aabningsdagen sende Schmiegelow venlige Tanker med Tak for hans Del af Arbejdet.

Og naar Sommerens Varme sænker sig over Udstillingen, saa vender Schmiegelow tilbage, forhaabenlig fuldstændig helbredet — hvad der er den bedste Udsigt til — og saa vil han have den Glæde at se, hvad der har udviklet sig af den bare Snemark, hvor han i Fjor stod og udtalte Ønsket om, at Foretagendet maatte blive til Gavn for Fædrelandet. Vi nærer den Tro, at han da vil se, at hans Ønske er gaaet i Opfyldelse.

VIII.

Kaptejn Rørdam.

Navnet Rørdam er godt kjendt her i Landet, men naar det nævnes, vækker det just ikke i Almindelighed Forestilling om militære Uniformer, det stiger gjærne frem for Tanken iført en ærværdig Præstekjole.

Christian Holger Rørdams Forfædre har da ogsaa været Præster fra Fader til Søn i 9 Led. Han, der blev født 1846, begyndte ogsaa at gaa den „studerende Vej", som det hedder, men efter at han i 1866 var bleven Student fra Roskilde Latinskole, slog han ind paa den militære Løbebane. Han gjorde først Tjeneste i Infanteriet, men kom senere ind i Ingeniørkorpset, i hvilket han for Tiden er Kaptejn. At man dér sætter høj Pris paa hans Dygtighed og hans Kjendskab til den mere videnskabelige Side af hans Fag, fremgaar deraf, at han har været udsendt paa flere vigtige Rejser i militære Øjemed, saaledes til Sverige, Tyskland og Østerrig. Det er særlig Landtorpedovæsenet, som sorterer under ham.

Har Rørdam saaledes end svigtet Familietraditionens Præstekjole og helliget sig til Krigshaandværket, staar han dog ikke uinteresseret overfor Fredens Gjerning. Det fremgaar allerede deraf, at han har skrevet en af „Krigsvidenskabelig Selskab" prisbelønnet Afhandling om Soldaternes Beskæftigelse i deres Fritid, hvilken gav Stødet til Oprettelse af Soldaterhjemmene, og nu er han jo for en rum Tid taget i den fredelige Kulturs Tjeneste.

I en vis Forstand kan der dog maaske sættes mer end ét Spørgsmaalstegn ved, om hans nuværende Tjeneste egentlig kan

kaldes „fredelig“. Han er Udstillingens Bureauchef, og det er en Plads, som fuldt ud vilde tilfredsstille „Rendegarn“ i Skjærsommernatsdrømmen, — som gjærne vil være baade Pyramus og „Tibse“ og Løve og Mur, — medens paa den anden Side denne Plads netop ikke tilfredsstillende kan beklædes med en stundesløs Person.

Skulde vi blot ramse op alle de mangeartede Forretninger, der hviler paa Rørdam som Bureauchef, maatte dette Nummer udgaa med Tillæg; det er næsten lettere at sige, hvilken Virksomhed inde paa Udstillingen han ikke har noget at gjøre med, end at nævne det modsatte. Han er det Bindeled, som skal holde de mange Komiteer, Udvalg og Underudvalg sammen og i hvert enkelt repræsentere den sagkyndige Hensyntagen og det nødvendige Samarbejde med alle de andre Udvalg. Naar man nu hører, at der allerede arbejder omtrent en Snes større Udvalg, vil man forstaa, at alene denne Del af Bureauchefens Virksomhed giver adskilligt at bestille. Hans Hovedhverv er dog naturligvis at lede Udstillingens almindelige Kontor; som saadan har han Kassen og Bogholderiet under sig og fører en kolossal Korrespondance baade med Ind- og Udland. Han er altsaa nøje knyttet til Udstillingens Forretningsside, og Udstillingen hører just ikke til de smaa Forretninger; her regnes med Summer, føres et Bogholderi og en Korrespondance af et Omfang og af en urolig, ilfærdig Karakter, som vel kunde faa det til at svimle for mer end én prøvet Forretningsmand.

Under Bureauet ligger tillige alt, hvad der angaar Tilsynet paa Pladsen; Bureauchefen fører Forhandlingerne med Politiet, Brandvæsenet og lignende Institutioner. Ogsaa med en Faktor, som Udstillingen nødvendigt har maattet regne med for at samle Offenlighedens Interesse om sig, nemlig Pressen, er det faldet i Bureauchefens Lod at træde i Forbindelse. De væsenlig fælles Meddelelser, som Bladene paa et tidligere Stadium bragte om Udstillingen, skyldes ugenlige Sammenkomster mellem Bureauchefen og Pressens Repræsentanter, og har Bureauchefen faaet et lige saa gunstigt Indtryk af Pressen som den af ham, saa nærer han kun venlige Følelser overfor den

Det Indtryk, som Pressens Repræsentanter har faaet af Rørdam, stemmer, efter hvad vi erfarer, med den Opfattelse, der almindeligt næres af de mange, han i sin travle Virksomhed som Bureauchef allerede er kommen i Berøring med. Den almindelige Dom over ham inde paa Udstillingen lyder paa, at han er en elskværdig, dygtig, flittig, med mangesidige Kundskaber udrustet Mand, der er sin vanskelige Plads voxen.

IX.

Arthur Feddersen.

Fiskeriudstillingsbygningen med sin karakteristiske Tagkonstruktion, sine morsomme Fiskeornamenter og sin heldige Farvevirkning samler allerede nu en Interesse om sig, som er højst smigrende for dens Arkitekt, Hr. Erik Schiødte. Den vil udgjøre en værdig Bolig for den utvivlsomt i høj Grad lærerige og morsomme Udstilling, som den vil komme til at huse; den kan imidlertid ikke yde Tag til hele denne Udstilling, der maa søge Ly dels i den ene af de halvcirkelformede Bygninger, som afslutter Landbrugets Bygningskomplex rundt om den ny Sø, dels i enkelte mindre Bygninger. Fiskeriudstillingen lægger Beslag paa et Areal af omtrent 4000 Kv.-Alen, medens der paa Udstillingen i 1872 ikke var nogen særlig Fiskeriafdeling.

At Fiskeriet faar en saadan Repræsentation paa Udstillingen, skyldes fortrinsvis en enkelt Mand, Adjunkt Arthur Feddersen.

I Fiskeriudvalget, som bestaar af Lehnsgreve Danneskjold-Samsøe, Feddersen, Grosserer O. Frederiksen, Kammerherre A. Garde og Lehnsgreve F. C. Moltke, sidder der jo ogsaa andre Mænd, som omfatter vort Fiskeri med forstaaende og virksom Interesse, men de Herrer vil sikkert være de første til at indrømme, at Feddersen særlig er den, hvis Værk denne Udstilling maa kaldes.

Den omfattende videnskabelige Viden, forenet med Forretningsmandens praktiske Evner, som er karakteristisk for Feddersen, hans nøje Kjendskab til vort Fiskeri, vundet gjennem mer end en Snes Aars Virksomhed for det, hans ligefrem „drevne" Kunst i

at udstille, udviklet paa en Række Udstillinger, gjorde det til en selvfølgelig Sag, at Philip Schou maatte vinde sin gamle Skolekammerat fra Sorø til at lede den Del af Udstillingen.

Arthur Feddersen er født i Kjøbenhavn 1835. Hvis nogen vil søge den første Spire til Feddersens Interesse for vort Fiskeri deri, at han paa mødrene Side nedstammer fra en gammel Fiskerslægt i Ribe, som en Gang var berømt for sit Sildefiskeri, staar det dem frit for at anstille dybsindige Betragtninger herover; mere naturligt synes det at være, at Feddersens Interesse for Fiskeriet er bleven vakt, da han som Dreng flyttede til Kallundborg, hvor Faderen blev Borgmester. Faderens Fuldmægtig havde stor Interesse for Sejlsporten og havde Part i flere Fiskerbaade; med ham tog den livlige, opvakte Dreng ud paa Sejl- og Fiskerture, og her stod Feddersen altsaa i en tidlig Alder Ansigt til Ansigt med det danske Fiskeri.

Den Interesse, som allerede da var vakt hos Feddersen for Dyre- og Plantelivet, plejede han, da han senere kom paa Sorø Akademi; naar der paa nogen Maade kunde knibes Tid dertil, var han ude i Skov og ved Sø for at samle Dyr og Planter. Fra Sorø gik Feddersen i 1852 til polyteknisk Læreanstalt, og sit Studium dér endte han med en partiel Prøve i naturvidenskabelige Fag. Allerede forinden havde han i nogle Aar virket som Kommunelærer ved Frelserens Sogns Skoler; en stor Del af Feddersens Liv har senere været ofret Skolegjerningen, han har været en meget dygtig Lærer, der har havt aabent Øje for at bibringe sine Elever en virkelig forstaaende, anskuelig Viden. Som Frugt af denne Lærergjerning foreligger der fra ham 4 forskjellige Lærebøger i Naturhistorie; det er selvstændige Arbejder, afpassede efter andre Principer end Skabelonbøgerne, og de bruges meget, særlig i Realskolerne og paa Folkehøjskolerne.

I 1861 blev han ansat som Adjunkt ved Viborg, og denne Plads beklædte han indtil 1883; i 1864 aflagde han efter Opfordring af Kultusministeren en Prøve i Lighed med en Magisterkonferens i Zoologi, Botanik og Geologi; denne Prøve skulde give ham Adgang til videre Forfremmelse paa Lærerbanen,

men Forholdene kom til at udvikle sig saaledes, at Feddersen brød af fra denne Bane, inden den aflagte Prøve rigtig fik nogen Betydning for ham.

Søerne om Viborg, Limfjordens Nærhed, afgav et nyt Felt for Feddersens Friluftsstudier; han kastede sig med Iver over Ichthyologien, Læren om Fiskene. Men med sit aabne og interesserede Blik til mange Sider fik han dog ogsaa Stunder til andet Arbejde, og han har saaledes indlagt sig ikke ringe Fortjeneste ved arkæologiske Undersøgelser; efter Worsaaes Indstilling fik han da ogsaa Fortjenstmedaljen i Guld til Tak for denne Virksomhed.

Feddersens Hovedvirksomhed var og blev nu dog hans Studier over Fiskeriet, og, praktisk anlagt som han er, blev det ikke ved Studierne alene; han søgte at gjøre dem anvendelig i det praktiske Liv. I 1865 stiftede Feddersen Fiskeriselskabet for Viborg og Omegn og anlagde Udklækningsanstalten ved Viborg, som kan betragtes som Model for lignende Anstalter, der senere er oprettede ved Aalborg og Silkeborg, paa Frijsenborg og andre Steder. I det samme Aar begyndte Feddersen paa sine mange Studierejser; i 1865 gjaldt Rejsen den første store Fiskeriudstilling i Bergen, i 1866 var han i Boulogne, i 1868 i Havre efter at have berejst Tyskland og en Del af Ungarn for at studere Ferskvandsfiskeriet. Han rejste omtrent hver Sommer, og til hans Studierejser, navnlig til Fiskeriudstillinger, knyttede der sig efter nogle Aars Forløb snart en selvstændig Virksomhed som Udstiller og Udstillingsleder.

I 1875 skabte han saaledes den første store Fiskeriudstilling under Landbrugsudstillingen i Viborg, og Feddersen havde blandt andet den Fortjeneste af Fiskeriudstillingen, at han forstod at vække Interesse i Sverige og Norge for livlig Deltagelse i den. Det følgende Aar udstillede Danmark derfor i Norrkøping, og fra den store internationale Fiskeriudstilling i Berlin 1880 hentede han Sølvmedaljen hjem.

Derimod var han ikke officielt med ved den store Udstilling i London i 1883; den politiske Kamp havde allerede da i nogle Aar trængt sig ind paa hans fredelige Virkefelt og truet med at

hæmme Frugterne af hans Arbejde. Det kunde i og for sig være ganske lærerigt gjennem et praktisk Exempel at vise, hvorledes den politiske Kamp virkelig har hæmmet den økonomiske Udvikling paa forskjellige Maader og ikke mindst ved at splitte de brugbare Kræfter, hvoraf et lille Land som vort jo ikke kan vente at have overdrevent mange at raade over paa hvert enkelt Omraade. At drage dette frem i Artikler om en Udstilling, der netop har formaaet at samle stridende Kræfter om sig, vilde dog være en mindre heldig valgt Lejlighed dertil, og vi skal derfor kortelig kun omtale, at Feddersen, der i 1876 havde stillet sig som oppositionel Folketingskandidat i Viborg, herefter mødte ikke ringe Modstand i sin økonomiske og videnskabelige Virksomhed. Allerede i 1883 skete der dog et Omslag, skjønt Modstanden endnu paa flere Maader satte Spor længe efter. Kom Feddersen ikke officielt med til Londonerudstillingen i 1883, laa han dog ikke ledig den Sommer; ved Landbrugsmødet i Aalborg havde han foranstaltet en Fiskeriudstilling, som vakte megen Opsigt, og som bragte ham fortjent Anerkjendelse ogsaa fra indflydelsesrige Mænd, der tidligere havde modarbejdet ham.

Det blev nu temmelig almindelig anerkjendt, at Feddersens Virksomhed som Fiskerimand var saa betydningsfuld, at den ikke burde hæmmes af hans Lærervirksomhed, og der opnaaedes en Ordning, hvorved Feddersen blev sat i Stand til helt at ofre sig for sine videnskabelige og praktiske Arbejder i Fiskeriets Tjeneste.

Dette Arbejde røgter han gjennem mange betroede Stillinger; fra 1884 var han Sekretær i „Foreningen til Fiskeriernes Fremme", og efter at denne Forening i 1887 smeltede sammen med „Dansk Fiskeriselskab" til den nuværende „Dansk Fiskeriforening", har han været dens Konsulent; desuden er han Forretningsfører for „Dansk Fiskeexportforening", udgiver en Fiskeritidende og staar i flittig Forbindelse med udenlandske Selskaber, der paa forskjellige Maader har udmærket ham; han er saaledes Æresmedlem af den norske og tyske Fiskeriforening og er korresponderende Medlem af Akklimatationsselskabet i Moskva

og af det franske Akklimatationsselskab, som har sendt ham sin Sølvmedalje.

Naar vi føjer til, at han i 1884 efter Opfordring fra Altinget rejste til Island for at undersøge Laxefiskeriet dér, et Hverv, han senere fuldførte paa en Rejse i 1886, hvor han tillige gjorde værdifulde Indsamlinger til „Dansk Folkemuseum", saa vil vore Læsere vel have faaet Træk nok til at udfylde det Rids vi strax tog af Fedderſens Fysiognomi: en livlig, virksom Natur med et aabent og interesseret Blik for meget, en Mand, der har gjort alvorlige og omfattende Studier, men mindst af alt er en Stuelærd. Ligesom Størsteparten af hans Studier er gjorte ude i Naturen, er det ham en Trang at give dem Anvendelse ude i Livet, helst lige ud i den praktiske Forretning.

X.

Oberst Hoskiær.

Skulde De en Dag paa Udstillingen træffe en fremmed, som spørger Dem om noget i et Sprog, De ikke aner hvad hedder, én, som maaske har Øjnene siddende skjævt i Hovedet eller har en Fez eller Turban paa i Stedet for høj Cylinderhat, saa skal De blot strax føre ham over i Maskinhallen. Er det saa heldigt, at Formanden for Maskinafdelingen, Oberst Hoskiær, er derinde, vil De strax se et Gjenkjendelsens Smil gaa over begge Ansigter; Oberst Hoskiær vil elskværdigt række Haanden ud mod den fremmede, denne vil dunke sig for Panden eller gnide Næsen for derved at udtrykke sin Glæde over Gjensynet, og saa vil de to strax være dybt inde i en Samtale om gamle Minder. De kan da godt trække Dem tilbage, De forstaar dog ikke et Ord af det hele, og Deres Nærværelse er aldeles overflødig.

Sagen er, at Hoskiær ikke blot er Hærens mest berejste Officer, men at overhovedet faa af vore Landsmænd har set sig videre om i Verden end han, og endnu færre har set mere, har haft et mere aabent Blik til alle Sider end han. Han har de Snese af Gange drukket The med fornemme Mandariner i Kina; han har været til Audiens hos Mikadoen og overværet Lanternefesten i Nagasaki, ved hvilken Fest de brogede Papirlanter ved Mørkets Frembrud tændes paa alle Gravene, der ligger paa Bakkeskraaningerne rundt om Byen; han har været lige ved at strande paa Sumatra, hvor Kysten deles i den, „hvor man kun dræbes", og den, „hvor man tillige bliver spist"; han har ved Bombay set Inderne brænde deres døde; han har mer end én Gang spillet „Palet" om Bord paa en Suezdamper med en

broget Repræsentation for alle Racer; han stod med sin Slægtning General Appert i Batterierne ved Montretout, da Ilden herfra aabnedes mod Kommunens Paris.

Oberst V. Hoskiær, Søn af Mægler Hoskiær, er født 1829. Han kom paa den militære Højskole og blev Officer i 1848; han deltog i begge de slesvigske Krige og blev Oberst i 1880. Han er nu Chef for Ingeniørregimentet og følger med Flid Udviklingen i sit Fag, og disse Studier har fremkaldt flere videnskabelige Arbejder fra hans Haand. Den store Interesse, han nærer for sit egentlige Fag, har dog langt fra hindret ham i jævnsides at pleje mangeartede Interesser.

At han ved Fødslen var knyttet til en anset Handelsfamilie, har vel bidraget sit til at aabne hans Øjne for Handelens og Industriens Betydning og givet ham Lyst til ikke blot at være en sympathetisk Jagttager af Udviklingen paa disse Omraader, men ogsaa til at tage Haand i Hanke med selv. Han er saaledes Medlem af Bestyrelsen for det store nordiske Telegrafselskab og af Bestyrelsen for Kjøbenhavns Sporvejsselskab. Desuden er han Formand for teknisk Forening, er en af Stifterne af Kjøbenhavns Gymnastikforening og gjør paa flere andre Omraader sine mangesidige Evner gjældende.

Hans livlige Naturel og aabne, modtagelige Sind har naturligt avlet Rejselysten, og de mangeartede Indtryk, han har modtaget paa sine lange Udenlandstogter, har selvfølgelig yderligere udvidet hans Interessekreds. Hoskiær er, som før sagt, en sjælden berejst Mand; han har blandt andet to Gange været i Østasien. Første Gang rejste han i Maj 1871 fra England — hvor han havde kontrolleret Fabrikationen af Kabler til det store nordiske Telegrafselskab — over Brindisi og Ægypten til Japan, paa Rejsen berørte han Aden, Point-de-Galle, Singapore og Hongkong. I Japan deltog han i Udlægningen af Kablet fra Nagasaki til Vladivostok; men Opholdet den Gang var dog ikke af særlig lang Varighed, thi allerede i November var han tilbage i London.

Hans anden Rejse til Østasien var af større Udstrækning og meget længere Varighed. I Oktober 1874 rejste han fra Kjø-

benhavn over Paris og Marseille til Hongkong og strejfede paa denne Tur foruden de samme Steder som sidst tillige Sajgon. Han tilbragte et helt Aar i Kina, hvor han rejste om i Kystlandet lige fra Peking til Kanton, og gjorde derfra en Afstikker til Japan. I Slutningen af 1875 tog han Vejen hjem over Indien, hvor netop samtidig Prinsen af Wales var paa sit meget omtalte Besøg. I Februar 1876 var Hoskiær atter tilbage i Kjøbenhavn efter næsten 17 Maaneders Fraværelse.

Sine Rejseindtryk har han nedlagt i to større Rejsebeskrivelser: „Et Besøg i Grækenland, Ægypten og Tyrkiet" og „Rejse i Kina, Japan og Indien". Det falder strax Læseren af disse Bøger i Øjnene, at de udmærker sig ved en stor — man kunde fristes til at sige fornem — Fordringsløshed. Forfatteren fortæller livligt om alt det meget interessante, han har hørt og set, men skyr afgjort at stille sig selv i bengalsk Belysning; sine egne Jagttagelser supplerer han med Resultaterne af en grundig, omfattende Læsning, men han vogter skrupuløst over ikke at smykke sig med laante Fjer; beriger han Læserne med andres Visdom, sørger han punktligt for at angive, hvor han selv har taget den fra. Og bl. a. for at undgaa endog det svageste Skin af at omgaas uforsvarligt med andres literære Ejendom, leverer han endda for yderligere Sikkerheds Skyld ved Bogens Slutning en Fortegnelse over alle de Værker, han har benyttet ved dens Udarbejdelse.

Paa Udstillingen er Hoskiær, som før sagt, Formand for Maskinafdelingen, og naar denne Samling af Maskiner i en saa overordenlig Grad vil komme til at overgaa de tilsvarende Afdelinger paa tidligere skandinaviske Udstillinger og i det hele vil blive den mest komplicerede Maskininstitution, der har været set i Norden, skyldes det Hoskiær mer end nogen anden. Her vil naturligvis først og fremmest være meget at lære for Fagmænd, men ogsaa den ikke sagkyndige vil faa et imponerende Indtryk af den store Maskinhal, naar alle Drivremmene, Hjulene og de svære Maskindele er i rastløs Bevægelse. En enkelt Gren af Hoskiærs Virksomhed paa Udstillingen vil endda i særlig Grad lægge Beslag paa det store Flertal af besøgendes Interesse, og det er Resultatet af hans øvrige Virksomhed for at faa det elek-

triske Lys stærkt repræsenteret og bragt til fyldig Anvendelse paa Udstillingen.

Naar Mørket vil erobre Udstillingens Terræn, vil det elektriske Lys drive det tilbage og kaste dagklart Skjær over de smukke Bygninger og det brogede Liv, som udfolder sig mellem dem. Da vil maaske ogsaa de Kjøbenhavnere, der ikke har set den Anvendelse, man i Udlandets store Byer gjør af det elektriske Lys, gribes af revolutionære Tanker og af Spørgsmaalet: hvorfor skal Kjøbenhavns store Pladser og Passager ligge i et uigjennemtrængeligt Mørke? Faar dette revolutionære „hvorfor?" saa senere en Gang praktisk Betydning, kan Oberst Hoskiær tilskrive sig en ikke ringe Del af Æren for, at det er blevet rejst.

XI.

Arkitekt Brinkopff.

Den, som i den senere Tid jævnligt er kommen i Udstillingens Hovedhal, vil sikkert have lagt Mærke til en lille, lidt duknakket, graahaaret Mand, der er i uafbrudt Aktivitet ved Montrer og Opstillinger. Alle vil tale med ham; naar han staar i Samtale med en af Udstillerne, ses der gjærne en Kreds af 5—6 andre Udstillere, der ogsaa ønsker Audiens.

Manden er Arkitekt Brinkopff; det er ham, der under d'Hrr. Meyer og Michelsens Overledelse har det besværlige Hverv at arrangere Opstillingen af de forskjellige Udstilleres Montrer, til hvilke han iøvrigt for største Delen har leveret Tegningerne.

Brinkopff er uden Tvivl den, som i de Dage, der er tilbage til Udstillingens Aabning, faar det besværligste Arbejde; men han er sikker i sin Sag, fix og færdig staar Hovedhallen den 18. Maj Kl. $1^1/_2$. „Det kan gjærne være, Arbejderne gaar ud ad den ene Dør, naar Kongen gaar ind ad den anden", siger han, „men færdige bliver vi."

Brinkopff er født 1823; da han var 5 Aar gammel, blev han forældreløs. Indtil sin Konfirmation gik han i Waisenhusets Skole. Efter Konfirmationen kom han i Lære hos Snedker og Billedskærer C. Meyer, idet han i Læretiden tillige gik paa Kunstakademiets Skoler. Han har arbejdet som Elev under Professor Hetsch og senere under afdøde Professor Bissen.

I 1849 nedsatte Brinkopff sig som Snedker, Billedskærer og Forgylder her i Byen; denne Virksomhed opgav han i 1869 og kastede sig over Møbel- og Dekorationstegning.

Den første Bygning, han leverede Tegningen til, var „Na-

tional", senere har han givet Tegningen til Cirkus, ligesom Kasernen i Fredericiagade under hans Ledelse i 3 Uger omdannedes til den nuværende Rigsdagsbygning.

Som Udstillings-Arrangør har Brinkopff virket ved Udstillingen her i Byen i 1872, ved den danske Afdeling i Wien i 1873, ved Industriudstillingen i Aarhus i 1876, ved den kunstindustrielle Udstilling i Industriforeningen i 1880 og ved den danske Afdeling paa Udstillingen i Malmø i 1881.

Endelig har han ledet den indre Udsmykning af flere af de hos Burmeister & Wain byggede større Skibe, saaledes af „G. M. Melchior" og Dampfærgen „Sjælland".

Som man vil se, er det en meget betydelig Virksomhed, Brinkopff har udfoldet; han har faaet Ord for at være Manden, naar noget skal ordnes i en Fart, det febrilske Arbejde ved Ordningen af en Udstilling ligger særlig for ham. Der er næppe nogen Tvivl om, at han endnu vil komme til at arrangere mange Udstillinger for danske industridrivende.

Som Brinkopffs dygtige Medhjælper paa den nuværende Udstilling bør nævnes Assistent ved Holmen, Degenkolw.

XII.

C. F. Danneskjold-Samsø.

Naar Udstillingen er aabnet, og andre og vi selv skal til at fælde Dommen, vil det forhaabenlig vise sig, at vort Haandværk og vor Industri har givet Møde med adskilligt, hvorover vi ikke behøver at skamme os. For Industriens, Haandværkets og da særlig Kunsthaandværkets Vedkommende er Forholdet dog nærmest det, at vi paa denne Udstilling skal lære. Udstillingen er jo ikke sat i Værk som et Monument over et dansk Kunsthaandværk, der har naaet en høj, mønsterværdig Udvikling; Udstillingens skabende Tanke har jo netop været den, at det i høj Grad var ønskeligt, om vor Kunstindustri kunde faa et kraftigt Stød fremad. Den gaar endnu i Skole, og Udstillingen bliver for den en Prøve, som skal vise, hvor vidt den har bragt det, men en Prøve, hvor Kritiken over det ydede og Sammenligningen med andre fremskredne Landes bedste Arbejde skal ægge til flittig Skolegjerning i Fremtiden.

Anderledes stiller Forholdet sig med Landbrugsudstillingen; her er det Landets fuldvoxne og fuldt udviklede Hovederhverv, der møder frem. Ogsaa Landbruget skal fremdeles lære; man skal jo lære, saa længe man lever, og umiddelbart paa en standset Udvikling følger uundgaaeligt en Tilbagegang; vort Landbrug kan saaledes have megen Interesse af ogsaa paa Udstillingen at se, hvorledes man i Sverige arbejder fremad. Men vort Landbrug har jo i hvert Fald paa enkelte Omraader naaet en saadan Udvikling, at det kan optræde som Læremester for andre. Der er da heller ingen Tvivl om, at mange fremmede

vil søge ind paa Landbrugsudstillingens Omraade for dér at hente nyttig Lære med hjem.

Heldigt i mange Retninger vilde det være, om ogsaa det kjøbenhavnske Udstillingspublikum ikke vilde være for sparsommeligt med Besøg i Landbrugsudstillingen; det kunde, navnlig naar det spurgte sig for hos tilstedeværende fagkyndige, faa Øjnene op for adskilligt, som det store Flertal af det maaske ikke før har havt nogen klar Forestilling om. Byboerne vilde i hvert Fald bringe hjem fra et Besøg i Landbrugsafdelingen et levende Indtryk af, at der ude i Landets Arbejde er nedlagt en ihærdig Flid, et offervilligt Mod og en Intelligens, at der er arbejdet under en Forstaaelse af Samarbejdets og Fællesfølelsens Betydning, som er god til at tage Exempel af.

Hvorledes Landbrugsafdelingen paa Udstillingen løser sin Opgave som Repræsentation for det danske Landbrug, bliver det senere en sagkyndig Kritiks Sag at afgjøre. Paa Interesse for at gjøre denne Del af Udstillingen saa vellykket som muligt har det sikkert ikke manglet; der sidder jo i Landbrugsafdelingens mange og til Dels store Udvalg flere Mænd, hvis Interesse og virkelige Fortjeneste af vort Landbrug ikke kan bestrides.

Man begaar dog næppe Uret mod nogen, naar man siger, at det egentlige Udstillingsarbejde har for denne Afdelings Vedkommende hvilet paa tre Mænd, nemlig Lehnsgreve C. F. Danneskjold-Samsøe, Kaptejn J. C. la Cour og Landbrugskandidat Chr. Sonne.

Danneskjold-Samsøe er hele Afdelingens Formand og som saadan Udstillingens 2den Vicepræsident; desuden er han Formand i to af Afdelingens Underudvalg. Grev Danneskjold er utvivlsomt selv for klog til ikke at ville betragte det som dum Smiger, hvis det sagdes om ham, at det kun var personlige Fortjenester, som havde stillet ham paa den ærefulde Plads som den fornemste Repræsentant for det danske Landbrug paa Udstillingen; han véd selvfølgelig godt, hvad han skylder sit Navn og sin sociale Stilling. Ligesom han imidlertid ikke har taget det ærefulde Hverv, der er blevet ham betroet, blot som en Form, men virkelig har taget ikke ringe Del i Arbejdet, saaledes har

hans tidligere Stilling til vort Landbrug heller ikke været den, at han har indskrænket sig til at hæve og bruge Indtægten af arvet Jordegods. Hans Interesse for Landbruget indskrænker sig ikke som adskillige af hans Standsfællers til Interesse for Væddeløbsbanen og Jagten.

Christian Frederik Danneskjold-Samsøe, der er født den 29de April 1838, har henvendt Opmærksomheden paa sig ikke blot ved den Dygtighed, hvormed han bestyrede de store Familiegodser, men ogsaa ved den Maade, hvorpaa han røgtede et Hverv, der var ham betroet i hele Landbrugets Interesse. I 1877 truede det med, at England vilde lukke sit Marked ogsaa for levende danske Kreaturer. Danneskjold blev da sendt derover sammen med Konferensraad Tesdorpf, Kammerherre Skeel og Konsulent Jessen, for at afvende denne Fare for vort Landbrug; en Tid var Danneskjold alene med Jessen derovre. Det erkjendtes almindeligt, at Danneskjold havde røgtet sit Hverv godt, og at han havde lagt ikke ringe repræsentative Evner for Dagen. Det vellykkede Udfald af denne Mission var vel en Grund mere til, at han blev valgt til Præsident i Landhusholdningsselskabet, da Holstein-Holsteinborg traadte tilbage fra denne Stilling.

I sit Arbejde for Udstillingen har han havt Støtte af J. C. la Cour og Chr. Sonne.

Jørgen Carl la Cour er født den 8de Juni 1838, studerede i nogen Tid paa polyteknisk Læreanstalt og tog derefter i 1857 Landbrugseksamen. Efter at have lært praktisk Landvæsen og i nogle Aar været ansat som Assistent ved Landbohøjskolen, blev han Officer og deltog i Krigen i 1864.

I 1865—66 rejste han i Udlandet, og efter Hjemkomsten oprettede han Landboskolen ved Lyngby; i denne forenede han den almindelige Folkehøjskoleundervisning med særlig Fagundervisning i Landbruget, og han øvede i denne Virksomhed stor og heldig Indflydelse paa mange, hvis Sind hans vindende Personlighed aabnede for hans Lære.

Efter 1875 har la Cour været Sekretær i Landhusholdningsselskabet.

Landbrugskandidat Chr. Sonne er Sekretær for Landbrugs- og Maskinafdelingen, og denne unge Mand, af hvis Evner og Kundskaber man venter sig meget, har allerede vundet sig et smukt Omdømme inde paa Udstillingen, hvor man ikke nokſom kan rose den Virksomhed, han udfolder med ligesaa megen Energi som Elskværdighed.

Det har, som vore Læsere vil se, ikke været vor Mening at forsøge en indgaaende Karakteristik og Værdsættelse af disse Mænds Virksomhed i Landbrugets Tjeneste, vi har kun villet henlede Opmærksomheden paa deres virksomme Interesse for Landbrugsafdelingen paa Udstillingen og fremhæve, hvor godt de har evnet at arbejde i den Aand, som har baaret hele det store Foretagende.

XIII.

H. A. Hansen og Borup.

Som Kongerne og Dronningerne i vor Barndoms, af Eventyrene skabte, Forestillinger gik i Seng baade med Guldkrone og Purpurkaabe paa, saaledes var en Borgmestermave uadskillelig fra den eller de Mænd, som vaagede over Byens Vel. Vi tænkte os dem som gamle, trivelige Mænd, der altid havde et godmodigt, venligt Smil tilovers for Byens Borgere, naar de med nødtvungen Langsomhed bevægede sig frem over den toppede Brolægning. De kunde nu ogsaa sagtens se venligt paa hele Verden, thi de sad lunt og godt i det oppe i Raadhusets store Lænestole; selv til midt om Dagen at tage sig et lille fredeligt Blund var der Stunder — Byens Kirketaarne faldt jo ikke ned imens, og oppe paa Muren omkring Byen gik Vægterne og passede paa, at ingen Ufred trængte sig ind i Staden.

Senere er vi jo blevne klogere, Borgmestermaven er gaaet samme Vej som Purpurkaaben; vi har forstaaet, at en Borgmesters Stilling just ikke er den sikreste Garanti for et godt Huld, og vi véd, at fristes en Borgmester i vore Dage til at tage sig et lille Blund — og hvilket Menneske er ikke en Gang imellem udsat for den Fristelse — saa gaar Borgerne ikke som i Æventyret stille forbi Raadhuset, men gjør tværtimod det syndigste Spektakel.

Og dog — ser man just ikke efter Maverne, saa kan man maaske alligevel i Virkeligheden finde indenfor mer end en Magistrat nogle af de joviale Træk fra Æventyret; det er vel den nære Berøring med det jævne Borgerskab, som gjør det. Se paa Borgmester Hansen f. Ex., naar han paa Valgdagen staar som Leder af Valget ude paa Exercerpladsen ved Rosenborg og ser

med sit fine, lune Smul udover den larmende Forsamling, som han ved godmodige Formaninger søger at bevæge til nogle Minuters Stilhed ad Gangen, se ham staa i en Kreds af Byens Borgere, der har bedt ham til Gjæst, og i hjærtelige Ord tale om det til Borgerheld figtende, der er bleven sat i Værk og nu fejres ved en Fest — De vil maaske endda ikke finde saa lidt af den gode gamle Borgermester, som vi holdt af i vor Barndom.

Selvfølgelig maa han paa sin brede Ryg tage sin Del af den sandelig ikke ufortjente Kritik, som hele Kommunalbestyrelsen faar at høre Aaret rundt, men rigtignok aldrig faar at mærke paa de kommunale Valgdage. Men desuagtet er Borgmester Hansen en af Byens populæreste Mænd. Hans utrivlsomme Dygtighed, hans store Retsindighed, hans fine Taktfølelse, som bunder i et godt, menneskevenligt Sind, gjør ham afholdt af alle dem, han kommer i Berøring med, og det er mange mellem Aar og Dag.

Hans Nikolaj Hansen, der er født 1835 og blev Student 1851, har været Borgmester fra 1873; han styrer Magistratens 1ste Afdeling, er som saadan Byens Justitsminister og har bl. a. ogsaa Legatvæsenet under sig.

I Udstillingskomiteen har han faaet det ikke ubetinget misundelsesværdige Hverv at være Formand i Bedømmelsesudvalget; om man saa tog alle Erkeenglene til Dommere, kan man være overbevist om, at Prisuddelingen vilde blive underkastet en blodig Kritik. Det vilde jo være utænkeligt andet; hvorfor skulde Udstillerne staa saa himmelhøjt over deres Medmennesker, at de sad inde med en rundelig Portion af Selvkritik. Men hvor blodig Kritiken end vil blive, vil Borgmester Hansen dog slippe derfra med alles usvækkede Tillid og Agtelse, saa urokkelig er Troen til hans Retsindighed — men de andre Fagdommere . . . . Lad os ikke tale derom, ellers vil der ikke blive et Jurymedlem at opdrive i Kjøbenhavn.

Borgmester L. Borup har ikke slet saa meget i sig af Borgmesteren, men han er jo ogsaa langt yngre i Bestillingen end H. N. Hansen, idet han først blev Borgmester 10 Aar senere, altsaa i 1883.

Han er Byens Finansminister, og hvorfor man nu faldt paa den Idé, at han skulde være særlig dygtig dertil, véd vi ikke. Maaske det blot var i Følge den gamle nedarvede Tro, at en juridisk Kandidat med første Karakter er kapabel til alt; thi Borups tidligere Virksomhed laa langt borte fra Finansvæsenet. Han, der er født 1836 og blev Student 1854, havde tidligere været Kontorchef i Indenrigsministeriets Landvæsenskontor og Docent i Landboret ved Landbohøiskolen, senere var han Assessor i Overretten. Naa, vist er det, at en dygtig og arbejdsom Mand kan finde mangesidig Anvendelse, og en dygtig Arbejder, det er Borup i en sjælden Grad. Et Vidnesbyrd herom har overlevet hans Virksomhed som Kontorchef og Docent, og det er hans „Danske Landboret", hvis Stof ikke blot er samlet med stor Omhu og Flid, men ogsaa er dygtig videnskabelig gjennemarbejdet.

Nu sidder han, ofte vist med brydsomme Tanker, ved Statens Pengekasse og skal tilfredsstille den Fordring, at der skal være Penge til alle tænkelige Krav, uden at han dog maa genere Folk med at kræve noget ind. Og som om han ikke havde nok i Kommunens Pengesorger, har man i Udstillingskomiteen betroet ham Hvervet som Finansudvalgets Formand. Men hvem véd, — maaske det netop vil blive en Lejlighed, hvor Borup for én Gang i sit Liv vil have den frydefulde Følelse at være Vogter for en Kasse, i hvilken der er et ubændigt Overflod. Lad os alle haabe, at det maa blive Tilfældet, baade for Borups og — vor egen Skyld.

XIV.

C. C. Krag-Juel-Vind-Frijs.

Han er vort Lands første, ja maaske eneste virkelige grand seigneur — det giver i ét Ord hans Personlighed og hans sociale Stilling i vort Samfund.

Paa fædrene Side stammer han ned fra den gamle danske Adelsslægt Vind, og han er Datterdatters Sønnesøns Søn af den Gehejmeraad Frijs, med hvem den Familie Frijs uddøde paa Mandssiden, som fik Frijsenborg i Eje efter Suverænitetens Indførelse. Hans mægtige Stamtræ, hans Jordegods, der før Salget af Fæstegodset strakte sig over 8 Kv. Mile, stillede ham paa en Plads i vort Samfund, hvor Øjnene let faldt paa ham; han har da ogsaa spillet en indflydelsesrig Rolle i vort Lands Historie. I Aaret 1849 overtog han Styrelsen af Frijsenborg, og fra 1858 til 1880 har han taget Del i vort politiske Liv og til Tider øvet en mægtig Indflydelse. Først var han Medlem af Rigsraadet, hvor han sluttede sig til Helstatspartiet, senere blev han Medlem af Rigsraadets Landsting, var medvirkende ved Dannelsen af „Oktoberforeningen" og senere Chef for det Ministerium, der førte den „reviderede" Grundlov igjennem. Efter Ministeriets Tilbagetræden i 1870 sad han i ti Aar som Godsejernes fornemste Repræsentant i Landsthinget.

Det er ikke her Tid og Sted at fælde Dom over hans politiske Virksomhed; hvad vi i denne Forbindelse vil fæste Øjet paa, det er den heldige Maade, hvorpaa han, fremfor det store Flertal af sine Standsfæller, har fulgt Reglen: Adel forpligter.

Der ankes ofte, og det med fuld Føje, over den ringe Almensans, der raader i vor Godsejerstand; saare mange af vore

Godsejeres Interesser strækker sig ikke ud over Kampen for deres ufortjente politiske Prærogativer, Væddeløbsbanen og Jagten. Den fattige og tarvelige Literatur i mange Herregaardes Bogskabe, Manglen af Kunstværker i deres Stuer, Sjældenheden af at se Herremændenes Navne, hvor det gjælder Bidrag til Fremme af Videnskab og Kunst og andre sociale Formaal, vidner tilstrækkeligt herom.

Denne Kritik er berettiget; mindre berettiget er maaske den Beklagelse, som ofte knyttes til den. Savnet af den Støtte, mange Foretagender saaledes maa undvære, opvejes sikkert rigelig ved, at Fødselsaristokratiet derfor ikke kommer til at spille nogen betydelig Rolle i vort Samfund udover den, som det, takket være Borgerstandens Ufornuft, for Tiden indtager i den politiske Kamp. Det er sikkert bedst saaledes; vort lille Samfund maa helst udvikle sig paa jevn borgerlig Vis.

Den Kritik, der som Helhed er berettiget overfor Godsejerstanden, rammer dog som sagt ikke den gamle Lehnsgreve. Han har paa mange Maader vist, at han var rede baade med personligt Arbejde og med Pengeofre, naar det gjaldt almennyttige Øjemed, hvis Betydning han kunde indse. Og Grev Frijs har med sin sunde, gode Dømmekraft, sin bredt anlagte Personlighed haft Betingelser for at forstaa Betydningen af meget, som fortjente at fremmes i vort Land.

Da det derfor gjaldt om at finde en Mand, der socialt var saa høit stillet, at Valget af ham til Udstillingens Præsident ikke skulde vække en Jalousi, som kunde hæmme Foretagendet, og da Valget naturligt faldt paa Frijs, betænkte han sig, trods sin høje Alder og den tilbagetrukne Stilling, hvori han nu søger Hvile, dog ikke paa at modtage dette Hverv, saa snart han havde sat sig ind i Planen og set Foretagendets store Betydning.

Hvor klart han greb Udstillingens inderste Tanke, viser den Interesse, han strax udviklede for at faa den fremmede Kunstindustri repræsenteret. Hans Interesse herfor har været af virksom Art, og han har i det hele ikke opfattet sin Præsidentstilling som en tom Titel. Ogsaa som Udstiller har han lagt sin Iver for Udstillingsforetagendet for Dagen. Han ejer Fabriken „Ba-

stian" i Horsens, i hvilken der gjøres betydningsfulde og heldige Forsøg med at udnytte dansk Løvtræ i Industriens Tjeneste. Denne Fabrik, hvis Virksomhed ulige mindre er en Spekulationsforretning end en Forsøgsfabrik i almennyttigt Øjemed, har sendt en smuk og interessant Udstilling herover.

Naar derfor gamle Frijs møder frem idag ved Udstillingens Aabning som dens fornemste Repræsentant, saa sker det vel Kraft af arvet social Stilling, men en social Stilling, som han har vidst at hævde ogsaa i dette Foretagende paa en Maade, som fortjener Agtelse og Sympathi.

Særtryk af „Morgenbladet" for April og Maj 1888.